

ESZTER könyve

1974. október 10.

A kórház kertjében megállt egy pillanatra, és felnézett az égre. Más volt az ősz, mint Rómában. Idegen.

A karjára vette a kabátot. Épphogy elbírta a táska mellett. A taxis nem volt hajlandó bejönni a főbejáraton.

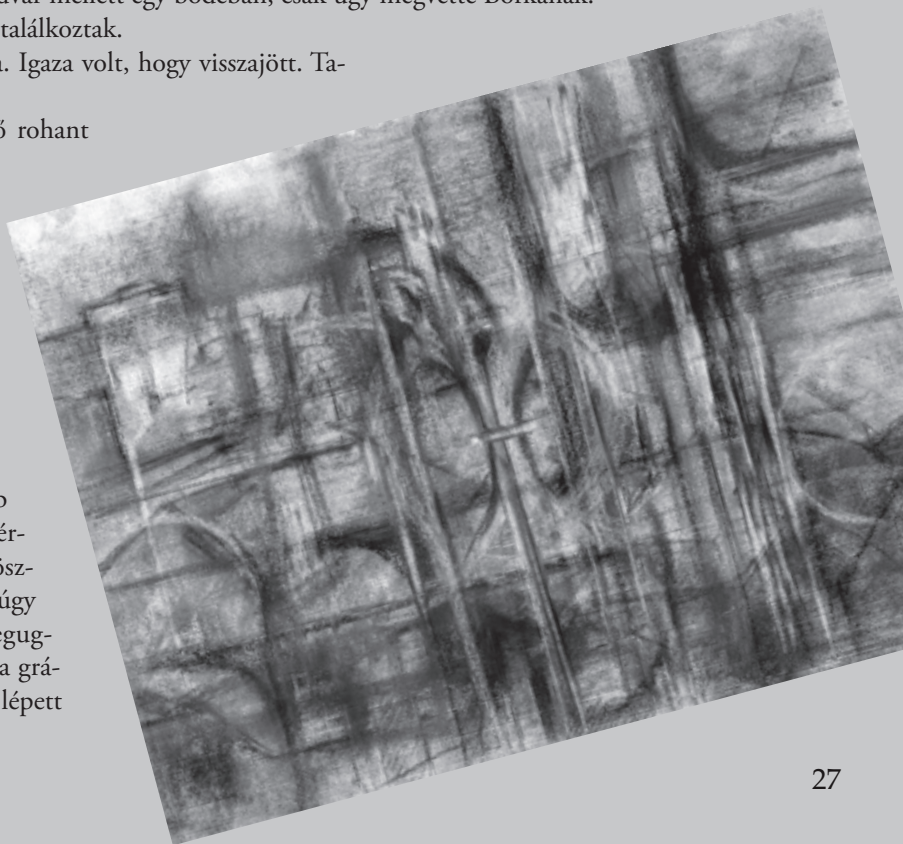
– Innen legfeljebb gyalog – szuszogta elégedetten.

Bosszút állt, mindegy, miért.

Megtapogatta a gránátalmaszörp üvegét a táskában. Nem tört el. Amikor meglátta, még indulás előtt a pályaudvar mellett egy bódében, csak úgy megvette Borkának. Nyolc év alatt csak kétszer találkoztak.

Gyereke lesz – gondolta. Igaza volt, hogy visszajött. Talán tényleg csak itt lehet.

A főúton vörös hajú nő rohant felfelé. A zöld kabát oldalt felfúvódott rajta, mint a vitorla. Melege lehet, gondolta, aztán, hogy nem akar vele találkozni, itt biztos nem, és belépett egy virágágyásba a hulló levelek közé, egy fa árnyékába. De nem az anyja volt. Nem is hasonlított rá. Alacsonyabb volt és vékonyabb. Nem értette, hogyan keverhette össze vele, a gyomra mégis úgy maradt, összeszorulva. Leguggolt a táskához, és kivette a gránátalmalevet. Borka akkor lépett ki a szülésház kapuján.

Nézte a fa árnyékából a hatalmasra dagadt testét. Kifelé állt a bal lába, úgy lépett vele. A jobb kezével fogta hátul a derekát. A balján lógatta a kabátot, mintha nem tudná eldönteni, hogy ezt felvegye-e a hálóingre és a köntösre. Lassan lépegetett, tolt a hasát.

Júlia először az undort érezte, aztán a szánalmat, végül a szégyent.

Ahogy megölelte, megérezte rajta azt az édes illatot, amit Caterinán is érzett olykor, mielőtt szült.

– Hoztam – nyújtotta az üveget, és amikor Borka megkérdezte, hogy honnan a fenéből tudta, hogy épp ezt hozzon, azt mondta, Caterina miatt.

– Mindig ezt itta. Gondoltam, hogy ez kell nektek – válaszolta, és beugrott neki, ahogy állt a falicsapnál, amikor az apja elment ötvenhatban, és ketten maradtak Borkával.

Néha, ha eszébe jutott az az este, kikönyökölt az ablakba nézni Rómát, szégyellte magát, ugyanúgy szégyellte magát, mint akkor, amikor megértette, hogy nem maradt apja.

– Akit nem hagyott ott az apja, az nem olyan, mint én. Jobb. Vagy legalábbis más – mondta az utolsó este a férfinak.

Jó ideje várták a napot, amikor ki lehet mondani. Várták, hogy mindkettőjüknek ugyanaz a nap legyen, várták, hogy egyszer egyszerre érjenek a mondathoz, amelyet magukban már rég kimondtak.

– Nem akarsz velem élni. Akkor sem, ha elválok – kérdezte, vagy inkább mondta a férfi. Az utóbbi időben fogyott, a szája mellett, mint az üres árok, futott le a két ránc. Az ujjai közt hintáztatta a villát.

Le fogja ejteni – gondolta Júlia új személytelenséggel. Pár hónapja még a közös dolguk lett volna a leejtett villa. Most csak a férfi. Egy másik emberé.

Leejtette. Ahogy lehajolt érte, és meglátta, hogy felül kopaszodik, egy pillanatra lehetetlennek tűnt, hogy szakítsanak.

– Nem akarok úgy élni, ahogy te élsz – válaszolta kitérően, és este, amikor a férfi a kapuban elbúcsúzott, megvárta, hogy elhajtson, aztán újra kilépett a kapun, beült a bárba, és rendelt egy gint. Marco odahajolt.

– Elküldted? – kérdezte, és ahogy bólintott, Marco megcsókolta a halántékát. Talán a homlokát akarta.

Amikor leült mellé egy középkorú férfi, Marco azt mondta, Júlia a nővére.

– Nem hasonlít rád – válaszolta a férfi, és ledobott egy papírlírást az asztalra. Júlia nem látta, mennyit. Nem nézett oda.

– Strici – súgta oda Marco, ahogy a férfi kilépett.

Egész éjjel gyalogolt. A Via Merulanán egy Madonna alatt állt meg. A selyemvirágokat sárgára festette egy villanykörte fénye, azok közül nézett ki a Madonna kerámiaarca.

Széttörte a sarkát a szandál. Levette. Állt mezítláb az aszfalton, amely még akkor is langyos volt a talpa alatt, aztán leintett egy taxit, és bement a címét.

– Nem jó ez az éjjel. Nézze meg a Holdat, kisasszony. Nem jó – rázta a fejét a sofőr, és ő felnézett az égre, amelyen halványsárga kerek korong volt a Hold, egy tányér madártej fekete abroszon.

Borkáéknál néha madártej volt vasárnap. Les és Borka közt ült, mintha ő lenne a harmadik gyerek, de nem ő volt. Őt az anyja küldte át hétköznapi napokon, és az anyjával csöngetett be szombaton. Úgy érezte, az ő madártejükét eszi, az ő helyükön ül, és az ő apjuk szed neki először, mintha mégiscsak vendég lenne. Szerette volna, ha utoljára kap, Borka és Les után. Mintha valóban odatartozna. De mindig először szedtek neki.

– Emlékszel a madártejre? – kérdezte hirtelen Borkát, aki a pad háttámláját fogta, úgy próbált leülni. Előtte ledobta a kabátot. Látszott: megszokta, hogy mindent maga csinál. Júlia kisimította a szövetet, hogy ne gyűrje el, ha ráül azzal a hatalmas testtel.

– Madártej?

Az unokanővére mintha átnézett volna rajta, aztán azt mondta, talán igen, és hogy ikrek, reméli, lányok, pontosabban: azt hiszi, lányok.

– Mint te meg én – tette hozzá, aztán beleivott a gránátalmaléba.

– Hogy süt a nap. Ilyenkor nem szokott ennyire – válaszolta neki, mintha nem akarna tudomást venni a gyerekről, egyről sem, nemhogy kettőről, amikor megszülettek, mégis bement.

A fekete a mi fajtánk – gondolta magában, és kiválasztotta magának Esztert.

Évekkel később sokszor eszébe jutott, hogy tévedhetett. Hogy hiába Eszter az ő fajtájuk, belül Dorka az, aki hasonlít rá. Dorka az, aki felnőttnek született.

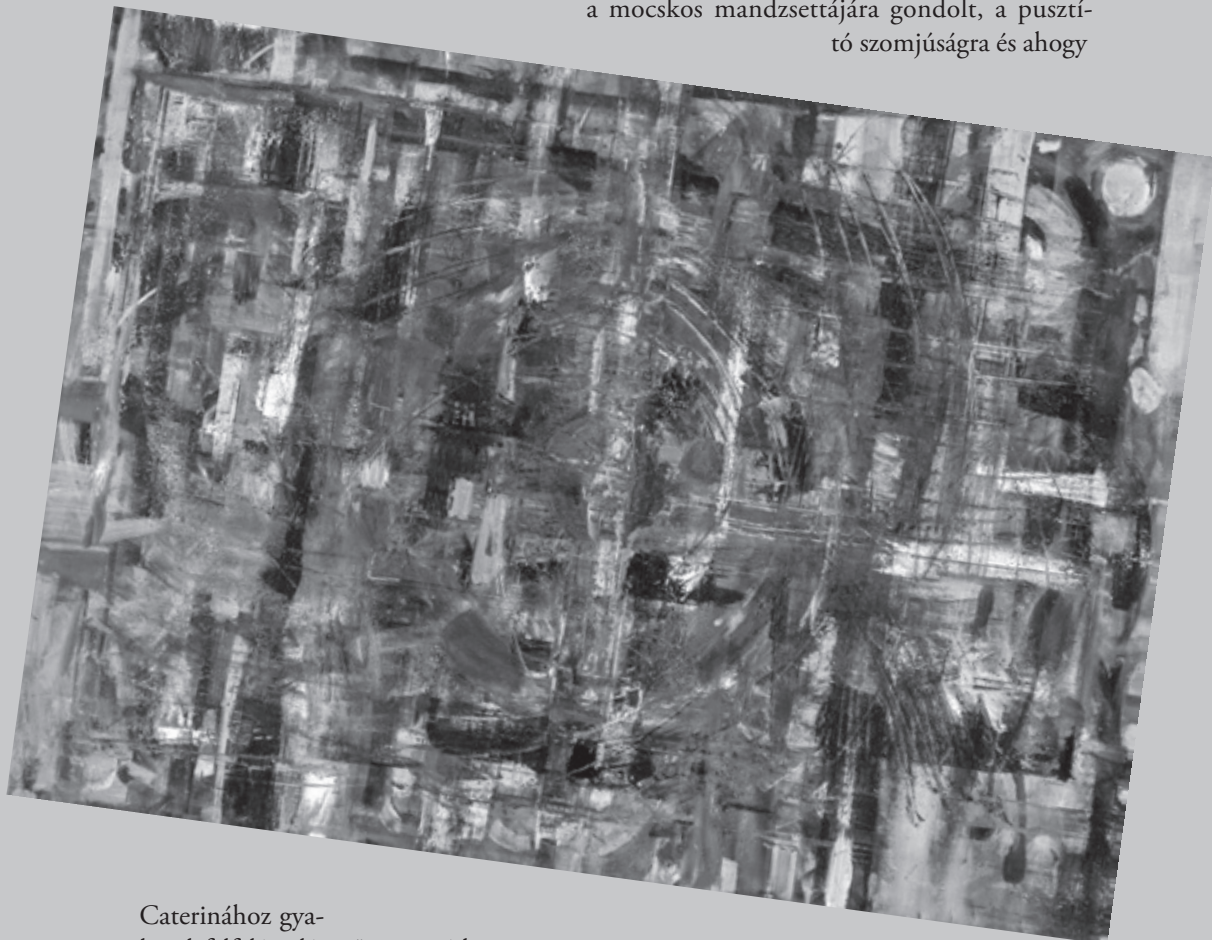
– Fáj? – kérdezte, hogy kérdezzen valamit, aztán megbánta. Borka szeme alatt sötétlilák voltak a karikák, a haja zsírosan tapadt a fejéhez, a mellei akkorák voltak, mint két dinnye. Valahogy mégis szép volt.

– Igen – válaszolta, aztán kinyújtotta a kezét Júlia felé.

– Neked mikor lesz? – kérdezte olyan halkán, hogy a többiek ne hallják.

Júlia rázta a fejét.

A vonatozásra gondolt, a pillanatra, amikor Rómában leszállt, a mocskos mandzsettájára gondolt, a pusztító szomjúságra és ahogy

Caterinához gya-

logol felfelé a lépcsőn a sötétben, minden emeleten megállva, beszívva a ház finom doh-, paradicsom- és vasszagát, a torkában dobogó szívével, hogy mi lesz, ha nem alhat itt, és mi lesz holnap, és mi lesz holnapután.

Nem tudok a fejemre tapadó hajjal egyedül feküdni Rómában. Nem tudok apa nélkül anya lenni – villant fel benne, mintha egy zavaros film összekevert kockáit nézné, először a piszkos mandzsettát, aztán magát egy ágyon egy római kórházban, feldagadt testtel, a fejére tapadó hajjal, aztán a Terminit este.

– Ő mikor jön? – kérdezte végül Borkát, aki próbált felülni, de inkább visszafeküdt. Nem tudta kimondani, hogy a férjed. És nem tudta kimondani a nevét sem.

– Volt itt. Majd holnap – mondta Borka, és belekapaszkodott a kezébe, hogy mégiscsak felüljön.

– A második a szóke – mondta, és Júlia látta, hogy sír, ült a ragyogó napban, amely az ablakból épp az ágy fejénél esett a falra, és nagy darabon megvilágította.

Borka sötét haja, sötét bőre épp olyan élesen rajzolódott ki a fehér, napsütötte falon, mint egykor Tonióé.

Futott lefelé a főbejáratig, közben hallgatta, ahogy kopog a csizmasarka.

Felverem az egészet – jutott eszébe, aztán lepillantott, a csizma hegyével összekeveredett Eszter arca, csak Eszterét jegyezte meg, a másikat nem, Eszterét, mert a magáéra hasonlított, aztán meglátta maga előtt a kapubejárat ívét, és kirohant.

Soha nem tűnt ilyen kopottnak a város. Talán még gyerekkorában sem.

A Kalefen beállt az óra alá, mintha várna valakit. A gép a csípőjén lógott. Bámulták.

Egy férfi megállt nem messze tőle, félig háttal. Amikor felnézett az órára, úgy fordult, hogy ne kelljen felé pillantania.

Az egyik villamosról egy csapat iskolás szállt le, tíz év körüliek. Abban a pillanatban, ahogy felemelte a gépet, az egyik kislány hátrafordult. Egyenesen belenézett a kamerába. Egyet vagy kettőt kattintott, amikor megérezte, hogy nézik.

Rendőrről – gondolta, és a kabátos férfi felé pillantott, aki az előbbi férfi helyén állt. Sem táskája, sem

más nem volt nála. A kabáthoz túl meleg

volt. Úgy tett, mintha állítgatná a gépet, aztán, ahogy befutott egy villamos, felszállt rá.

A férfi utána.

Két megálló múlva ugrott fel a helyéről. Sikerült az utolsó pillanatban leszállnia. A férfi fent maradt.

A mellékutcákon ment haza, gyalog.

– Csak az egyik hasonlít rátok, ugye? – kérdezte az anyja, amikor belépett. Nem vette a fáradságot, hogy kijöjjön elé, a nappaliból kiabált ki, és Júlia megérezte a cigarettaszagot.

– Asztmával nem kellene – mondta, ahogy belépett, köszönés helyett, és kinyitotta az ablakot.

Lola most szóke volt, vagy talán szókészvörös, a piros blúzt ő hozta neki, a hajfestéket is ő hozta, a kávé is, a kávéfőzőt is.

Egy ideje Lola hosszas listákat írt, néha a telefonba is diktált, és Júlia, ha hazaért, azonnal kipakolt a konyhaasztalra.

– Nem lehetne ezt végre eltenni innen? – csattant fel, ahogy beleütközött a rádióba a könyöke.

– Még mindig balkezes vagyok – mondta, aztán leült a hokedlire.

– Nem kerestetem tovább. Nincs több hirdetés – hallotta a saját, szikár hangját. Még a kabátját sem vette le, úgy kezdett kipakolni, mintha csak a közértbe szaladt volna le. Egy római közértbe.

Az anyja a homlokát csókolta meg az ajtóban.

Nem az arcát. Aztán leült a régi helyére, és nézte, hogy lesz teli az asztal.

Mint egy macska, ha telirakják a tálját – gondolta Júlia. Rómában olykor kitett ezt-azt a macskáknak a bejárat elé.

Ha kilépett, elspricceltek. Egy sem dörgölözött soha a lábához. Amióta szerkesztő volt, egyedül élt.

– Egyáltalán olvassák a római lapokat Nápolyban? Ha ott van.

Az anyja egy csomag hajcsavarót bontogatott. A szivacsos rész rózsaszínje megfogta a csomagolót.

– A nápolyi lapokban is feladtam. Az összesben feladtam. Mind a két nyelven – mondta Júlia, aztán bement.

A hatalmas szekrény két ajtaja nyitva állt, az ajtók tetejére csak úgy odacsapva belülről egy-egy fogas valami gönccel.

– Miért voltál te a szekrényben a háború alatt? – kérdezte hirtelen. Az anyja épphogy belépett.

– Mert a zsidók nem mehettek ki – válaszolta, aztán leült.

– Hogy... – szakadt ki Júliából, aztán elhallgatott.

Az anyja mintha gúnyosan mosolygott volna, ugyanúgy, mint amikor régebben azt mondta:

– Ennyit megtehetsz apád helyett.

Nem szólsz. Nem szólsz – mondogatta magában Júlia, amíg visszaakasztotta a belső oldalon lógó ruhákat, aztán becsukta a szekrényt, végül lehajolt, és összekapkodta a szétszórt blúzokat is, azokat egy csomóban lehajította az ablak alatti székre.

– Hazajöttem takarítani, tudod – mondta végül.

Sergiót csak este hívta fel.

– Mondtam én, kiscica, hogy valami nem stimmel. Na, semmi baj – recsegett bele megszűrő a telefonba, és Júlia, ahogy ledobta a pénzt a kisasztalon lévő fém hamutartóba, oda, ahová a szomszédok is dobják, ha átjönnek telefonálni, kimondta végre:

– Haza akarok menni Rómába, Sergio.

Ahogy pár nap múlva meghallotta az osztrák határon a csizmás lábak zaját, érezte, hogy összerándul a gyomra. Döngött a padló alattuk.

Amikor feltépték a fülkéje ajtaját, és egy szürke arcú férfi ráordított, hogy Passport, egy pillanatra elsötétedett előtte a világ. Remegett a keze, ahogy felemelte az útlevelét.

A határőr hosszasan lapozta. Júlia kinézett az ablakon.

Szürke volt az ég és az állomás peronja, szürke lámpaoszlop tört az ég felé, szürke galamb küszködött alatta egy eldobott csikkkel, bele-belekapott, aztán elejtette.

Lassan, kimérten fordult vissza a határőr felé. Az még mindig az útlevelét lapozta.

– Miért jár ilyen gyakran Budapezstre? – kérdezte. Vidékiesen beszélt. Vas megyei lehetett, a zseéből ítélve.

– Az anyám miatt – válaszolta halkán, magyarul. Ez volt az első alkalom, hogy a határon nem tettette magát a nevét kihasználva született olasznak és idegennek.

Úgy érezte, hogy a férfi belenéz, hogy tud mindent, a szekrényt, az anyja festett szőke haját, a listákat, amiket lediktál neki a telefonba, tudja, hogy milyen ülni egy tetőteraszon péntek éjjel, egészen szorosan a Hold alatt és a Colosseum felett, milyen, amikor Sergio tapintatosan kikíséri, ha Júlia azt mondja, fáradt, és inkább hazamegy, és milyen egyedül átmenni éjjel Rómán és milyen félni attól, hogy mi lesz, ha nem lesz újság, hogy mi lesz, ha nem lesz Sergio, és hogy miért nem lehet egyedül feküdni egy római kórházban a fejére tapadó hajjal, hogy miért nem lehet anyának lenni apa nélkül, és milyen a San Pietro in Vincoli előtt megállni éjjel háromkor, nézni az eget, és megérteni, hogy semmi sem lehet máshogyan, mint ahogy lennie kell.

– Az édesanyja miatt – ismételte a határőr, közben intett valakinek a folyosón.

A lány a villamosról egy teljes oldalon jött, Sergio megölelte érte.

– Látod, csak egy képért utaztál – hadarta a kezében a szivarral, köröket írt a kávécsésze fölé.

– Hol van ez? – hajolt előre hirtelen. Egyszer volt csak Budapesten, valamikor a háború előtt.

– A Kalefen – válaszolta neki, aztán elnézést kért, és kiment a mosdóba.

Bámulta magát, míg rálépett a pedálra, és várta, hogy folyni kezdjen a víz. Sokáig varba hozta a pedálos mosdó, a guggolós vécé és a suppli. A pedál néha még mindig.

Az arca mögött felderengett a régi arca, amögött a lányé a villamosból.

Nem a honvágy. A szétszakadás – mondta magának a tükörbe hangosan magyarul, aztán, ahogy hallotta, hogy a szomszéd helyiségben megnyitja valaki a vizet, visszasietett az asztalukhoz.

Évekkel később, amikor Lesszel Bécsben leültek, Les azt mondta, nem Budapest hiányzik neki, ez biztos, csak a határt nem bírja a régi és az új között.

Az unokaöccsének akkorra épp a válláig ért. A pincér zavartan pislogott rájuk, először németül köszönt, aztán, bizonytalanul, olaszul.

A Graben egyik mellékutcájában ültek, a sarokban a zongorista hamis volt és hangos. Júlia meghintáztatta a villáján a borjúhúsdarabot, mielőtt a szájába vette.

– Nagyon sok pénzed van? – kérdezte.

Rómában minden hely drága és olcsó volt egyszerre. Bécs más volt. Komoly és sötét.

– Sok. Én vagyok a legjobb Észak-Németországban.

Les úgy mondta, mintha azt mondaná, esik vagy hűvös van. Nem volt benne kérkedés.

– Hagynak dolgozni. Ott nem hagytak – tette hozzá, és Júlia bólintott.

Les akkor ment el, amikor évek óta hiába írta a feljegyzéseket az Uvaterv igazgatóságának, hogy milyen anyagra volna szüksége.

– Szarból nem tudok modellt csinálni – üvöltötte végül a műhelyben egy kedd délelőtt, és amikor behívták, megismételte.

– Szarból nem tudok modellt csinálni, Stuka elvtárs.

A fegyelmet kivitte magával, és csatolta az állampolgársági kérelméhez Hamburgban.

– Látom a műhelyből a tengert – mondta Les a kávé előtt, és Júlia hirtelen megkérdezte, zongorázik-e még.

– Vasárnap.

Les mintha mondani akart volna még valamit.

– Vasárnap. Ahogy anyámmal szoktunk.

A mondatot elhadarta, aztán intett a pincérnek, hogy hozzon tortát.

– Anyámék mennek Párizsba júliusban – nézett rá kifelé menet.

– Ha tudok – válaszolta a ki nem mondott kérdésre, aztán megkérdezte Lest, emlékszik-e a szombati ebédekre.

– Te kaptál először a madártejből. Mindig. Minden szombaton – válaszolta Les, aztán megkérdezte, hogy Rómában eszik-e a mákot.

Júlia vállat vont.

– Azt hiszem, nem. Nem – mondta tűnődve.

A regényrészletet PÉNTEK ORSOLYA festményeinek felhasználásával illusztráltuk.

Péntek Orsolya: író, festőművész. Kötetei: *Az őszön egy rőtbarna komondor borongol keresztül* (vers, 2002, Fekete Zongora), *Az Andalúz lányai* (regény, 2014, Kalligram), *Dorka könyve* (regény, 2017, Kalligram). Az *Eszter könyve* című regénye szintén a kiadónknál jelenik meg.